

11.10.2023

Anayasa Mahkemesinden E-ticaret Şirketlerinin Coğrafi Veri Lisansı Alma Zorunluluğunu Etkileyen Önemli bir Karar

[22.07.2022 tarihli bilgi notumuzda](#), “adres bilgisi işleyen e-ticaret firmalarının” faaliyetlerinin coğrafi veri mevzuatı kapsamında lisans yükümlülüğüne tabi olarak değerlendirildiği hususundaki açıklamalarımıza yer vermiştik.

Bu tarihten sonra Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (“**Bakanlık**”) tarafından coğrafi veri izin ve lisanslarıyla ilgili değişiklikler devam etse de 04.10.2023 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi (“**AYM**”) kararı, bütün bunlara bir bariyer niteliğinde oldu.

7221 Sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un (“**Kanun**”) dokuz maddesi hakkında iptal talebi ile AYM’de dava açılması sonucu verilen karar ile iki maddede yer alan ifadelere ilişkin iptal talebi kabul edilmiş ve bu ifadelerin dokuz ay sonra yürürlüğe girmek üzere iptaline karar verilmiştir. Ancak bunlardan bir tanesi özellikle önemlidir.

1. AYM’nin Kritik İptal Kararı

Kanun’un ilgili hükmünde gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin (teşebbüslerin) Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması veya satmasının Bakanlığın iznine tabi olduğu hükmü yer alıyor. Ancak aşağıda yer verdiğimiz bu hükmün **vurgulu** bölümü AYM tarafından “*Anayasamızdaki temel hak ve özgürlüklerden olan ‘teşebbüs özgürlüğünü’ idari işlemle sınırlandırdığı için*” iptal edildi. Zira temel hak ve özgürlükler ancak kanunla sınırlandırılabilir.

İlgili fıkradaki düzenleme şu şekildedir: “(2) Gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerinin Türkiye’ye ait Ulusal Coğrafi Veri Sorumluluk Matrisi kapsamındaki coğrafi verileri toplaması, üretmesi, paylaşması veya satması; fikrî, sınai ve ticari haklara ilişkin mevzuat hükümleri ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak kaydıyla ve ticari faaliyetleri gerçekleştirmek için gerekli belgelere sahip olması şartı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının iznine tabidir. **İzne tabi olacaklar ile izin süresi ve verilere ilişkin usul, esas ve içerikler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca belirlenir. (...)**”.

Böylece, AYM kararının yürürlüğe girdiği **04.07.2024** tarihinde Bakanlık tarafından çıkarılan, izin ve lisans yükümlülüklerinin hangi ölçütlere göre ve kimler için uygulanacağını ve coğrafi verilere ilişkin diğer usul ve esasları belirleyen yönetmeliklerin hukuki dayanağı ortadan kalkacaktır.

2. Bu Ne Anlama Geliyor?

Anılan hüküm önümüzdeki dokuz ay boyunca, 04.07.2024 tarihine kadar, yürürlükte kalacaktır.

Ancak Bakanlık tarafından çıkarılan ikincil düzenlemelerin yasal dayanağından yoksun kalması derhal bütün süreçlerin duracağı anlamına gelmiyor. Karar yürürlüğe girdikten sonra ilgili yönetmelikler Danıştay tarafından iptal edilene kadar yürürlükte kalmaya devam edecek; çünkü, hukuka uygunluk karinesine göre, idari işlemler mahkeme kararıyla iptal edilene veya idarece geri alınana/kaldırılana kadar hukuka uygun sayılıyor.

Dolayısıyla, özel teşebbüslerin izin ve lisans yükümlülüklerini düzenleyen yönetmeliklerin akıbeti, önümüzdeki süreçte Danıştay önünde bir iptal davası açılıp açılmamasına göre netleşecektir. Karar yürürlüğe girse dahi izin ve lisans yükümlülüklerini düzenleyen bu yönetmelikler hala yürürlükte olacaktır, ayrıca iptali gerekecektir.

Özel teşebbüsleri izin ve lisans yükümlülüğüne tabi tutan ve bu yolla teşebbüs özgürlüğünü sınırlayan şartlar, istisnalar vb. hükümlerin artık kanunda yer alması gerekecek ve bunların keyfiliğe izin vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerekecektir. Bu sebeple iptal kararı yürürlüğe girene dek bu yönde bir yasama faaliyeti görmemiz mümkün.

3. E-ticaret Şirketleri Ne Yapmalı?

İptal kararının yürürlüğe gireceği tarih olan 04.07.2024 tarihine kadar kanun koyucu büyük ihtimalle halihazırda yönetmelikle düzenlenen Coğrafi Veri Lisansı şartlarını kanun yoluyla düzenleyecektir. Bu durumda henüz Coğrafi Veri Lisansı almamış olan e-ticaret şirketlerinin önünde iki seçenek vardır:

- (i) ya hiç risk almadan 04.07.2024 tarihine kadar yürürlükte kalacak olan hüküm ve bu hükme göre çıkartılan yönetmeliğe uygun olarak Coğrafi Veri Lisansı almak için başvuru yapacaklardır, ya da
- (ii) bu konudaki muhtemel kanun değişikliğini bekleyecektir. Fakat bu yol tercih edilirse 04.07.2024 tarihine kadar idare tarafından yapılabilecek olası denetimlerde mevzuata aykırılık riski alınacağını hatırlatmak isteriz.

Bora Yazıcıoğlu

bora@yazicioglulegal.com

Aslı Rabia Savaş

asli@yazicioglulegal.com

Berna Aytaç

berna@yazicioglulegal.com

Ferhat Güzel

ferhat@yazicioglulegal.com

Bu not hukuki görüş niteliğinde değildir. Sadece bilgi amaçlı hazırlanmış ve gönderilmiştir. Konuyla ilgili hukuki görüş almak isterseniz bizimle bağlantıya geçmenizi rica ederiz.